

2023

Turvallisuusviestintäsuunnitelma 2023

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	2
2. Suunnitelman tavoitteet	3
2.1 Sisäiset tavoitteet.....	3
2.2 Ulkoiset tavoitteet	3
3. Suunnitteluperusteet	5
3.1 Turvallisuusviestinnän kohderyhmät	5
3.2 Kohderyhmät ja perustelut kohderyhmien valinnalle	5
4. Keinot ja toiminta	7
4.1 Materiaali	7
4.2 Henkilöstöressurit.....	7
4.3 Henkilöstön osaaminen.....	7
4.4 Keinot	8
4.5 Yhteistyö turvallisuusviestinnässä.....	8
4.6 Koulutuspyynnöt	9
5. Yleisiä huomioon otettavia tekijöitä	10
5.1 Toiminnan arviointi ja palautteen kerääminen	10
5.2 Suunnitelman toteuttaminen, ohjaus ja raportointi.....	10

1. JOHDANTO

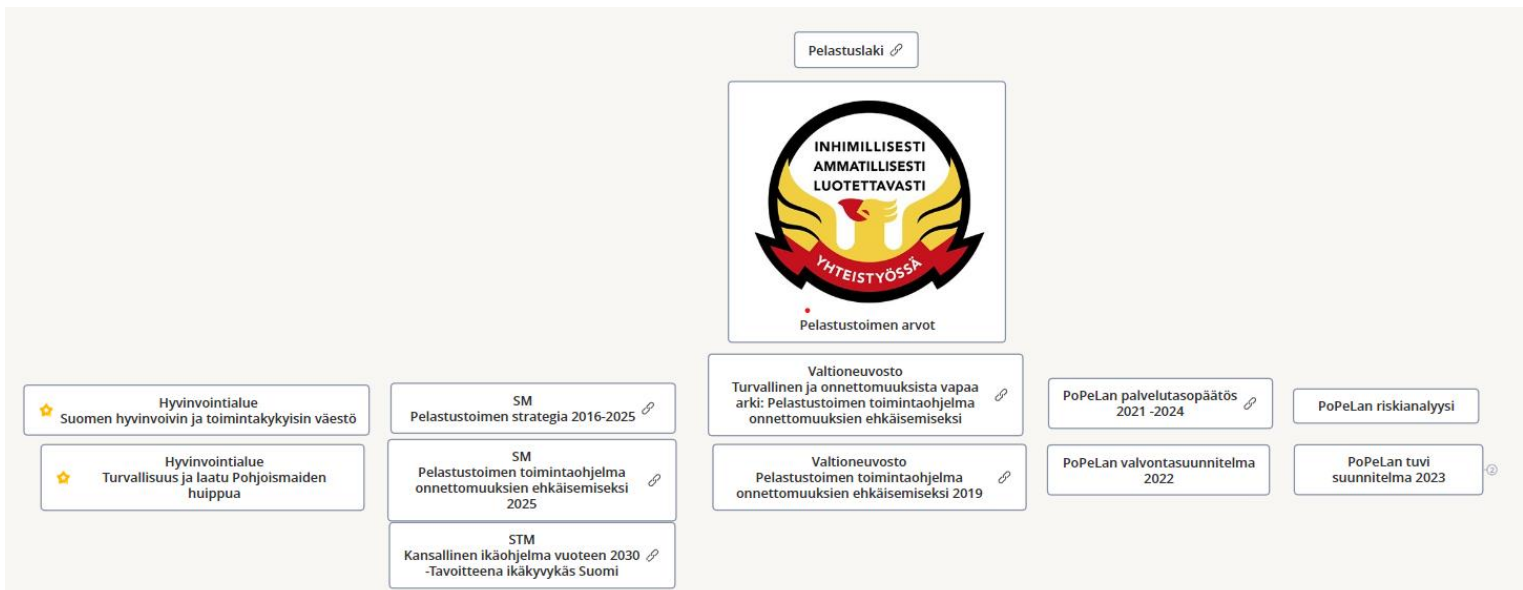
Turvallisuusviestinnän suunnitelman tarkoitus on ohjata ja täsmentää turvallisuusviestinnän toteuttamista Pohjanmaan pelastuslaitoksessa vuonna 2023. Suunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen, riskianalyyysiin sekä Sisäministeriön onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmaan.

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestintä perustuu pelastuslain (379/2011) 27§:n mukaiseen toimintaan:

”Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valituksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.”

Sisäministeriön laatiman Pelastustoimen toimintaohjelma onnettomuuksien ehkäisemiseksi (Sisäministeriön julkaisuja 2019:33) lähtökohtana ovat vaikuttavuus, ihmislähtöisyys ja ilmiökeskeisyys. Missio; turvallinen ja onnettomuudesta vapaa arki 2025. Toimintaohjelmalla pyritään vaikuttamaan osaamiseen ja kyvykkyyteen, teknologian kehittämiseen, yhteisen työn rakentamiseen, asenteisiin ja jaettuihin käsityksiin sekä toimintakulttuuriin. Toimintaohjelmassa panostetaan eniten lapsiin ja nuoriin, yhteistyön kehittämiseen sekä välittämisen tunteen vahvistamiseen. Teoissa merkittävimmiksi asioiksi on nostettu sidosryhmätyö, pelastustoimen palveluiden kehittäminen ja väestöryhmien turvallisuusosaamisen lisääminen. Pohjanmaan pelastuslaitos käyttää toimintaohjelmaa vuoden 2023 turvallisuusviestinnän suunnitelman pohjana.

Vuoden 2023 alusta Pohjanmaan pelastuslaitos on osa Pohjanmaan hyvinvointialuetta. Hyvinvointialueen strategia ja arvot perustuvat lähestyttävyydelle, lämpimälle kohtaamiselle ja jatkuvalla kehittymiselle. Rakennamme yhdessä hyvinvointia Pohjanmaalle: lähellä ihmistä, innovatiivisesti ja kahdella kielellä.

Kuva 1: Pohjanmaan pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän ohjaus

2. SUUNNITELMAN TAVOITTEET

Turvallisuusviestintäsuunnitelman tavoitteet perustuvat palvelutasopäätöksen-, riskianalyysin-, sekä Sisäministeriön onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman tavoitteisiin.

Pohjanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen 2021–2024 tavoitteeksi on asetettu onnettomuuksien ja niiden seurauksien ehkäiseminen ja väheneminen suhteessa asukaslukuun. Tavoitteen saavuttamisen keinoina käytämme valvontaa, neuvontaa, ohjausta, turvallisuusviestintää (kattaa myös sosiaalisen median kautta tapahtuvan viestinnän) ja mediaviestintää. Lisäksi annamme valvontatoimenpiteiden yhteydessä tapauskohtaista ohjausta ja neuvontaa. Valvontakohteeseen nimetty vastuutarkastaja toimii kohteen yhteyshenkilönä myös turvallisuusviestintää koskevissa asioissa.

Turvallisuusviestinnän kohderyhmien valinta tehdään vaikuttavuuden, riskinarvioinnin, sekä valtakunnallisten teemojen ja painotusten perusteella. Turvallisuusviestintää kohdennetaan yksittäisiin kohteisiin, joissa pelastuslaitoksen toimintavalmiusaika on pidempi kuin alueen tai kohteen riskit edellyttäisivät. Vuonna 2023 turvallisuusviestinnällä tavoitetaan kaikki suunnitelmassa luetellut kohderyhmät.

2.1 Sisäiset tavoitteet

Sisäiseksi tavoitteeksi pelastuslaitos on määritellyt motivoida turvallisuusorientoituneen ja osaan henkilöstön toteuttamaan pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän työtä. Konkreettisenä tavoitteena on jalkauttaa ajankohtaista tietoa ja osaamista koko henkilöstön käytettäväksi muun muassa seuraavin keinoin:

- kehitetään henkilöstön ammatillista osaamista kaikilla organisaation tasoilla,
- kehitetään turvallisuusviestinnän toteuttamisen keinoja,
- turvallisuusviestintään on käytettävissä riittävät resurssit: aika, henkilöresurssi, talous, käytettävä materiaali ja kalusto.
- Turvallisuusviestintää toteutetaan vuosisuunnitelman mukaisesti.

2.2 Ulkoiset tavoitteet

Ulkoiseksi tavoitteeksi pelastuslaitos on määritellyt kohderyhmäajatteluun perustuvan asukkaiden yleisen turvallisuusosaamisen parantamisen.

- Ihmisten arjen turvallisuuden toimintakyky vahvistuu
- Lasten ja nuorten turvallisuuspääoma kasvaa
 - Jokainen lapsi ja nuori tavoitetaan vähintään 4 kertaa ennen 25 ikävuotta.
 - Lasten ja nuorten tavoittamisessa hyödynnetään monipuolisia keinoja
- Toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden palokuolemat sekä tapaturmat kääntyvät laskuun vuoteen 2024 mennessä.
- sähköiset palvelut ovat käytössä

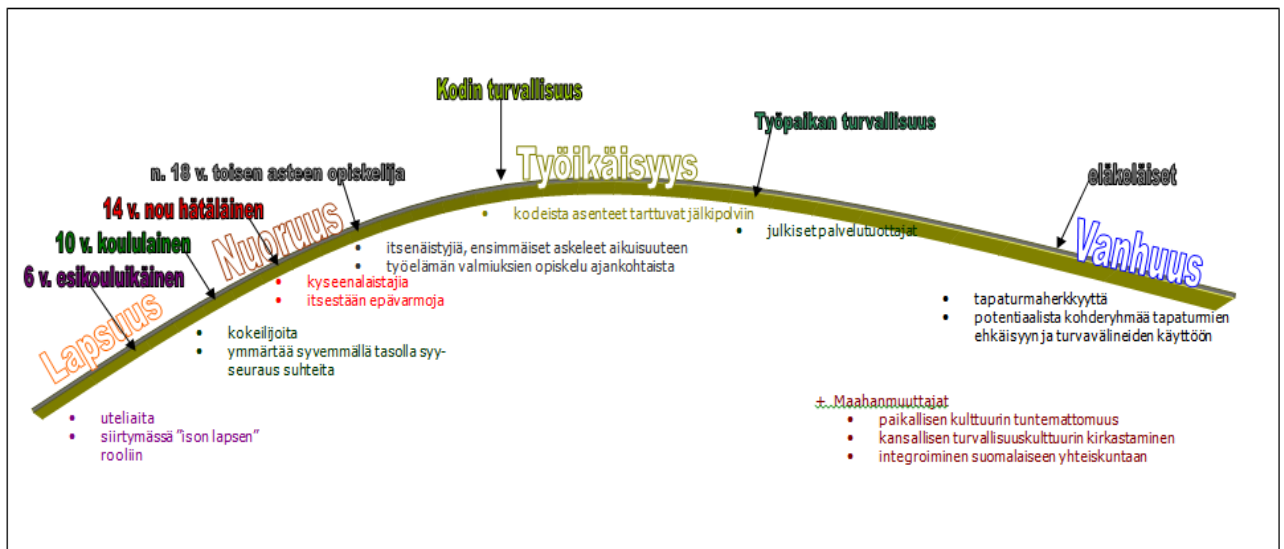
- Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi lisääntyy. Pelastuslain 379/2011 42 § mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten, sekä alueella toimivien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa, sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.
 - Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa lisääntyy
 - Koteihin palveluita tuottavat tahot ovat turvallisuuden aktiivisia edistäjiä vuoteen 2025 mennessä
 - Hyödynnämme eri järjestöjä ja vapaaehtoistahoja onnettomuuksien ehkäisyssä
- Asiakasryhmien tarpeet tunnistetaan ja pelastuslaitos tuottaa tarpeisiin perustuen samankaltaista palvelua
 - Ikäihmisten ja maahanmuuttajien turvallisuuden tilannetietoa hyödynnetään systemaattisesti kansallisella ja paikallisella tasolla.
- Ihmiset ottavat enemmän vastuuta ja huolehtivat aktiivisemmin omasta sekä muiden turvallisuudesta. Välittämisen tunne lisääntyy ihmisten kuullessa vahvemmin yhteisöihin.

3. SUUNNITTELUPERUSTEET

Toiminnan suunnittelussa huomioidaan pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma ja pelastuslaitoksen riskiarvio. Toimintaa integroidaan soveltuvin osin valvontatoiminnan kanssa.

- Sisäiset suunnitteluperusteet
 - Palvelutasopäätös
 - Riskiarvio
 - Valvontasuunnitelma
- Ulkoiset suunnitteluperusteet
 - Pelastuslaki
 - Pelastustoimen arvot ja visio
 - Pelastustoimen strategia vuoteen 2025
 - Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelma
 - Pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategia 2012–2025
 - Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030 (STM)
 - Hyvinvointialueen strategia

3.1 Turvallisuusviestinnän kohderyhmät

Kuva2: Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston määrittelemät kohderyhmät (ns. elinkaarimalli)

3.2 Kohderyhmät ja perustelut kohderyhmien valinnalle

Esikoululaiset

- uteliaita
- siirtymässä "ison lapsen" rooliin
- on valmiuksia siirtyä leikistä asioiden omaksumiseen
- omaksuu jo tietopuolistakin asiaa

- potentiaalisinta kohderyhmää esitellä pelastuslaitoksen toimintaa ”palomies on ystäväsi” ajatuksen pohjalta. Tälle kohderyhmälle annetaan tietoa tulipalossa toimimisesta, hätänumerosta ja turvallisesta elämästä.

Neljäsluokkalaiset

- kokeilijoita
- ajattelu siirtymässä konkreettisten operaatioiden kaudesta formaalien operaatioiden kaudelle niin, että ymmärtää jo abstrakteja käsitteitä
- ymmärtää jo syy-seuraus suhteita syvemmällä tasolla
- potentiaalisinta kohderyhmää onnettomuuksissa toiminnasta kertomiseen: kodin, liikenteen ja leikkien vaarat, suojavälineet jne.

Kahdeksaluokkalaiset

- kyseenalaistajia
- itsestään epävarmoja
- tarvitsee oikeita toimintamalleja ja yhteiskunnan hyväksymät mallit tärkeitä

Toisen asteen opiskelijat (n. 18-vuotiaat)

- itsenäistyjiä, ensimmäiset askeleet aikuisuuteen
- työelämän valmiuksien opiskelu ajankohtaista
- mahdollisuus eri alojen opiskelijoiden räätälöityyn turvallisuusviestintään: viimeistään työelämään siirryttäessä alkusammutus- ja ensiapuvalmius

Kodit (kotien turvallisuus)

- kodeista asenteet tarttuvat jälkipolviin

Erityisryhmien ja lasten kanssa työskentelevät ja toimivat tahot.

Erityisryhmiä ovat mm. maahanmuuttajat, syrjäytyneet, ikäihmiset, vammaiset ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujat. Erityisesti pelastuslain 42§ mukaiset ilmoitusvelvolliset toimijat

- turvallisuuden toimintakykyä parannetaan viranomaisyhteistyöllä

4. KEINOT JA TOIMINTA

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmassa panostetaan eniten lapsiin ja nuoriin. Pelastuslaitosten yhdessä päättämän linjauksen mukaisesti Pohjanmaan pelastuslaitos määrittelee vuoden 2023 painopisteeksi erityisryhmien ja lasten kanssa työskentelevät ja toimivat tahot ja nuoret. Toiminta suunnitellaan lähtökohtaisesti siten, että kohdassa 2.2 määritellyille toimijoille toteutetaan enintään kaksi maksutonta tilaisuutta vuoden 2023 aikana. Tämän lisäksi osallistutaan kansallisiin kampanjoihin kuten 112-päivä, NouHätä! kampanja ja paloturvallisuusviikko.

4.1 Materiaali

Materiaalit hankitaan keskitetysti vuosisuunnitelman mukaisesti painottuen ajankohtaisiin teemoihin, alueellisen turvallisuusviestinnän tarpeen mukaan. Hyödynnetään myös valtakunnallisen pelastuslaitosten yhteistyöverkoston tuottamaa materiaalia.

Koulutusmateriaalin tulee olla ajanmukaista ja laadukasta. Koulutusmateriaalin perusta on sama jokaisella kouluttavalla alueella.

4.2 Henkilöstöresurssit

Paloasemien ja työvuorojen henkilöstö osallistuu alueensa päiväkotien, alakoulujen, yläkoulujen ja toisen asteen koulujen turvallisuusviestintään turvallisuusviestinnän vuosikellon mukaisesti. Kohderyhmien turvallisuusviestinnästä huolehtii pääsääntöisesti alipäällystö ja päällystö. Turvallisuusviestinnän asiantuntija huolehtii töiden koordinoinnista ja omalta osaltaan osallistuu ja toteuttaa eri kohderyhmien turvallisuusviestintää.

4.3 Henkilöstön osaaminen

Turvallisuusviestintää pystytään toteuttamaan tehokkaasti, kun henkilöstö on asianmukaisesti koulutettu. Kun ymmärretään turvallisuusviestinnän päämäärät ja organisaation osaamistaso on riittävä, pystytään neuvomaan ja kouluttamaan myös muuta yhteiskuntaa.

Sopimuspalokunnat ovat tärkeä resurssi turvallisuusviestinnässä. Sopimuspalokunnat suorittavat myös luvussa 3.2 esitetyille kohderyhmille turvallisuusviestintää tarpeen mukaisesti.

4.4 Keinot

Turvallisuusviestinnän muoto	Määritelmät	Esimerkki
Neuvota ja ohjaus	Kohdistetaan useimmiten yksittäisille henkilöille tai pienryhmille. Asiakaslähtöistä, lyhytaikaista ja satunnaista.	Pelastusviranomaisen vastaaminen kysymyksiin/viestiin, kohteessa annettu neuvonta, paloturvallisuuden itsearviointiin liittyvä neuvonta.
Turvallisuuskoulutus	Suunniteltu, tavoitteellinen ja suunnattu eri kohderyhmille. (Lapset/työpaikat/erityisryhmät...)	Luennot, turvallisuuskävelyt, alkusammutuskoulutus, poistumisharjoitukset, päiväkotien turvallisuuskasvatus, NouHätä!
Joukkoviestintä	Turvallisuusaiheisten viestien välittäminen joukkoviestimillä	Radio, TV, nettisivut, lehdet, SOME
Yleisötilaisuudet	Pyritään herättämään turvallisuusajattelua	112-päivä, päivä paloasemalla, messut
Kehittäminen ja koordinointi	Turvallisuusviestintää kehitetään organisaatiossa kouluttamalla henkilöstöä jatkuvasti. Koordinointi suunnitellaan edellisen vuoden lopussa yhteistyössä onnettomuuksien ehkäisyn työryhmän kanssa.	Organisaation sisäisten koulutusten suunnittelu ja toteuttaminen.

4.5 Yhteistyö turvallisuusviestinnässä

Pohjanmaan pelastuslaitoksen yhteistyökumppaneita ovat mm. Sisäministeriö, Suomen Pelastusalan keskusjärjestö, Pohjanmaan pelastusalan liitto, Poliisi, Maanpuolustuskoulutusyhdistys, koulut, kuntien ympäristöterveydenhuolto ja rakennusvalvonnat.

Pelastuslaitos pyrkii toteuttamaan ja osallistumaan valtakunnallisesti järjestettäviin turvallisuusviestintään kuuluviin tapahtumiin. Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan myös paikallisesti eri viranomaisten ja järjestöjen järjestämiin tapahtumiin.

4.6 Koulutuspyynnöt

Pelastuslaitokselle tulevat turvallisuuskoulutuksia koskevat pyynnöt *edellä määriteltyjä kohderyhmiä koskien* (kts. kohta 3.2)

- pyynnöt ohjataan ensisijaisesti kohteen vastuutarkastajalle. Kohteeseen pyritään antamaan ohjausta ja neuvontaa. Pyyntö ohjataan toissijaisesti muulle soveltuvalla pelastuslaitoksen työntekijälle.
- pyyntöihin tulee vastata ja huolehtia niiden toteutumisesta.
- kohderyhmille suunnatut koulutukset ovat asiakkaille maksuttomia.

Pelastuslaitokselle tulevat turvallisuuskoulutuksia koskevat pyynnöt *muiden kohderyhmien osalta*

- pyritään antamaan ohjausta ja neuvontaa. Kohteen palotarkastaja ohjaa kohteeseen annettavaa turvallisuusviestintää.

Pelastuslaitokselle tulevat turvallisuuskoulutuksia koskevat pyynnöt seuran, yhdistyksen tai taloyhtiöiden tilaisuuksiin pyyntö ohjataan soveltuvalla pelastuslaitoksen työntekijälle. Pyritään antamaan ohjausta ja neuvontaa, mutta ei ole velvollisuutta tilaisuuteen menemiselle.

5. YLEISIÄ HUOMIOON OTETTAVIA TEKIJÖITÄ

Kaikessa turvallisuuskoulutuksessa on otettava huomioon työturvallisuussäädösten ja -ohjeiden asettamat rajoitteet. Tarvittaessa käytännön harjoituksissa on koulutettavat varustettava riittävin suojaruustein. Esimerkiksi alkusammutuskoulutuksissa käytetään riittävää suojaruustusta. Sisältään sammutusasun takin, hanskat ja kypärän silmäsuojalla. Tarvittaessa koulutustapahtuman vastaavan kouluttajan tai kurssinjohtajan on laadittava erillinen turvaohje tai pelastussuunnitelma tapahtumaa varten.

Pelastuslaitos ottaa käyttöön ajoittain myös vaihtoehtoisia koulutus- ja neuvontamenetelmiä. Tuotetaan digitaalista materiaalia ja pidetään etäkoulutuksia. Tavoitteena on tavoittaa kaikki luvussa 3.2 esitetyt kohderyhmät vuoden aikana.

5.1 Toiminnan arviointi ja palautteen kerääminen

Pohjanmaan pelastuslaitos käyttää asiakaspalautejärjestelmää. Turvallisuusviestinnän osalta järjestelmää kehoitetaan käyttämään jokaisen turvallisuusviestintätilaisuuden jälkeen.

5.2 Suunnitelman toteuttaminen, ohjaus ja raportointi

Toiminnan ohjauksesta, seurannasta ja raportoinnista vastaa turvallisuusviestinnän asiantuntija. Turvallisuusviestintätyötä ja sen pohjatyötä eli suunnittelua tehdään yhteistyössä onnettomuuk-sien ehkäisyn työryhmän kanssa. Toiminnan jalkauttamisesta huolehditaan yhteistyössä aluepalo-päälliköiden, asemavastaavien ja kaikkien toiminta-alueiden vastaavien kanssa.

Turvallisuusviestintätilaisuuden järjestäjä ja/tai hänen esihenkilönsä vastaa turvallisuusviestintä-selosteen laadinnasta. Asemaryhmävastaavat seuraavat alueellaan turvallisuusviestintätilaisuuk-sien suorittamista, laatua ja kirjaamista Prontoon. Turvallisuusviestinnän asiantuntija seuraa kir-jauksia tapahtumien toteutumisista Prontoon avulla. Tuloksikkö ja tulosalue seuraa turvallisuus-viestinnän laatua (omavalvonta ja asiakaspalautteet).